

List izhaja
dvakrat na mesec.
Posamezna št. 75 p
Naročnina
mesečno 1
Rokopisi s
vračajo.
Nerankirana pisma
se ne sprejemajo.

WAR IN INVALID

Državna licijska knjižnica
Ljubljana

Poštnina plačana
v gotovini.

Uredništvo in
upravnništvo v
Št. Peterski
vojašnici.

Glasilo izvršnega odbora udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot kraljevine SHS.

Delegatom invalidom.

(Ob priliki občnega zbora dne 2./III. 1924.)

Pozdravljeni tovariši v Ljubljani beli,
pozdravljeni poslanci invalidov,
vojnih vdov, sirot nesrečnih,
ki semkaj danes ste od vseh strani prispeli,
pozdravljeni...

Tu zbrali zopet smo se v časten zbor,
v občni zbor trdnjave naše »Udruženja«,
kot smo se to pred letom dni.
Pozdravljeni tovariši nam vsi!
Mi zbrali smo se v bojni zbor,
da trud in delo in uspehe
in poraze, ki jih v borbi
za pravice smo jih doživeli,
da pregledamo, če vrste naše,
pomnožene so in utrjene...
Da v bodočnost starbo krepko
še silneje utrdimo,
ublažimo, kar preteklost
kruta nam ukradla je krcava,
da solz in glad in bedo
brišemo v ljubezni skupni...
da bogatim in mogočnim,
gromko, jasno in odločno
ponovimo: »Dajte, kar je naše!
Kar iz solz, krvi in bede
s trupel dragih, udov naših
vzrastlo je in se rodilo.
Dajte, kar ste obljubili...«

Pozdravljeni tovariši v Ljubljani beli,
pozdravljeni poslanci invalidov,
vojnih vdov, sirot nesrečnih...
ki semkaj danes ste od vseh strani prispeli,
naš zbor, to je pregled armade,
armade, ki življenje svoje, zdravje
darovala, da živela bode
domovina...
Naš zbor, to glas je žrtev vojnih,
pozabljenih, ki se bore za svoj obstoj,
preziranih, ki zdrav se jih ogiblje...
Vsakdo zanika, ki se k srečnim šteje,
dolgi, ki ga dolguje domovina,
zanika vsak, kar zakon pravi in obljube...
Naš zbor memento naj bo jasen,
naš zbor, to krik naj bode glasen,
da nujna nam pomoč je in ljubezen,
da to, kar nam je obljubljeno,
da vse, kar nam je zajamčeno,
izpolni se...
Naj zbor ta porok bodi,
da složni smo in vsi edini,
da trdno združeni v »Udruženju«
gremo v boj za našo stvar pravično.

Pozdravljeni tovariši v Ljubljani beli,
pozdravljeni poslanci invalidov,
vojnih vdov, sirot nesrečnih...
ki semkaj danes ste od vseh strani prispeli,
pozdravljeni...

Koštomaj, Celje.

Invalidsko vprašanje.

Da bi se število invalidov po invalidnicah zmanjšalo so začeli gotovi krogi premišljevat, kako bi se kolikor mogoče največ invalidov usposobilo za rokodelce. Gotovo je ta ideja zdrava in najbolj rešilna za pohabljenec. Invalidi se uče raznih obrti, bodisi pri mojstrih, ali pa v to svrhu ustanovljenih učnih zavodih. Zato je bila že pod Avstrijo izdana naredba dne 15. aprila 1915, ki je olajšala invalidom učenje in jim pomagala do samostojnosti. Dve leti pozneje smo imeli invalide, ki so se pridno izučili raznih obrti, in so si začeli ustanovljati lastna podjetja. Mnogo od teh prvih učencev se šteje danes med najboljše obrtnike, kateri imajo tudi odločilne besede v obrtniških krogih. Mojstri so uvideli, da je v zvezi skrajšani učni dobi mogoče napraviti iz invalidov vzorne obrtnike seveda, ako imajo pravo voljo, ter smisel za napredek. Isto je uvidela tudi naša država, katera je sklenila enak zakon za invalide. S tem je dala invalidom zaslonbo, ter jim povečala veselje do učenja. Gotovi obrtniški krogi pa so se začeli pritoževati nad to krivico, kakor imenujejo ta zakon, češ, zakaj imajo invalidi skrajšano učno dobo in zakaj jim ni treba pomočniške dobe? To seveda ne gre nobenemu v glavo, in pravi vsak, zakaj sem moral vse to napraviti jaz, invalidu pa ni treba? Na vsakem obrtniškem sestanku se sliši take besede, tudi prav ostre glasove, na naslov invalidov. In delujejo proti temu. Na zadnjem centralnem zborovanju obrtnišva so sklenili delovati odločno na to, da se tozadevni zakon ukine. Napovedan je odločen boj proti nam invalidom od strani obrtnikov. Ostro smer so naperili napram nam. Nekateri namreč smatrajo invalida sposobnega samo za trafiko in kvalificiranega samo za trafiko in

kvalificiranega za — v grob. Kaj pravimo mi? Naše Udruženje se mora odločno zavzeti zoper vsako kršenje naših pravic. V tem oziru bom še podal podrobnejše podatke in smernice in prosim, da naj se na bodoči anketi obravnava to opasno vprašanje.

V Sloveniji nam stoji dobro organizirano obrtništvo nasproti in tudi njihove organizacije so močne, ker razpolagajo z okoli 10.000 člani. Pa tudi nas je veliko, zato smo lahko odločni v tem vprašanju. Ako hočejo oni napovedani boj izvajati do konca, moramo tudi mi izvajati primerni protiboj. Pa naj obrtništvo toliko obdavi, da bodo invalidi popolnoma na račun države preskrbljeni. Imam ta predlog, ki se ga mora staviti obrtništvu, pa bo mir in konec rovarjenja proti nam.

Pred Božičem se je vršila preizkušnja nekega invalida v Celju, ki se je izučil pri mojstru. Mojster ga je prav na neprijazen način, naravnost javno usramotil in ignoriral. O stvari smo seveda poročali celjski obrtni oblasti, ter se je potem preizkušnja na primeren način izvršila. Vseeno smo pa morali prej naučiti dotičnega mojstra, spoštovanja in sočutja do invalida. Pomagalo je in v bodoče moramo paziti, da se slični slučajni nikdar več ne ponove.

Invalid naj ne pobira nikakih milostnih drobtin, temveč naj odločno zahteva svoje pravice povsod. V prvi vrsti pa mora skrbeti centralno vodstvo našega udruženja in seveda tudi mi sami za svojo zaščito.

Opozarjamo zato tovariše naj si ne pustijo kršiti svojih pravic. Ako bomo začeli popuščati se bo reduciralo na vseh straneh. Za našo borbo smo si pridobili tudi doña sovražnikov.

Bolniško zavarovanje in zdravljenje.

V slučajih kjer so vojni invalidi zaposleni v službah ter podvrženi bolniškemu in nezgodnemu zavarovanju po zakonu, nastajajo nespo-razumljenja, kdo plača zdravstvene stroške za one hibe, ki izvirajo vsled vojne.

Uradi za zavarovanje delavcev se izgovarjajo, da ne morejo prevzemati stroškov lečenja za vojne hibe vsled katerih je invalid podvržen večkratnim bolehanjem in poslabšanju stanja in se izgovarjajo, da je za te hibe dolžnost države, da skrbi za njih lečenje po invalidskem zakonu, kakor tudi za ostale dajatve bolniku. Ministrstvo za socialno politiko v Beogradu izjavlja, da se invalidi zdravijo na državne stroške za vse one bolezni, ki so nastale ali bile poslabšane v vojni službi.

Obenem pa pravi, da invalidi nikakor ne morejo biti izključeni za bolezni, ki niso zadobljene v vojni službi od podpor po § 45 zakona o zavarovanju delavcev. Na ta način nastaja zelo nejasno vprašanje, kdo se bo smatral za kompetentnega ali dolžnega zdraviti in oskrbovati takega invalida, kateremu se pri delu poslabša njegova vojna hiba. Uradi za zavarovanje delavcev ga bodo odklanjali češ hiba je zadobljena iz vojne in invalid je podvržen večkratnemu hitremu bolehanju ter se vsled občutljivosti pri delu hiba vedno slabša. Državna oblast pa se bo izgovarjala, hiba se ni poslabšala pri izvrševanju vojne službe, temveč v civilnem zaposlenju. Tako bo stal invalid brez vsake pomoči na cesti in zdraviti se bo moral z lastnimi sredstvi, ako jih bo imel.

Zadeva se mora na vsak način definitivno urediti, in se je ne sme pustiti v nerešenem in dvomljivem štadiju.

V pravilniku k invalidskemu zakonu, je povedano že malo jasneje namreč, »da velja lečenje tudi za vsa ponovna obolenja in pogoršanja vojnih hib.« Drug stavek pravi zopet, da velja lečenje za vse komplikacije, ki bi se v teku časa pojavile.

Med ta ponovna obolenja in pogoršanja vojnih hib se lahko prištejajo vsi slučajni obolenja pri delu, vsled invalidnosti. Ako bi država invalida tako preskrbela, da mu ne bi bilo treba izvrševati nobenega dela in službe, bi gotovo ne bil izpostavljen tako hitremu obolenju, tako pa je njegovo prizadevanje za delo in zaslužek gotovo komplikacija, ki je v zvezi z njegovo stalno oviro. Nikdar ne more postaviti država invalida popolnoma zdravega k delu.

Ker pa je država dolžna invalidu nadomestiti vse nedostatke vsled procentualne nesposobnosti, ki jo je zadobil pri izvrševanju vojne službe, mu mora tudi nuditi sredstva za posledice, ki nastajajo vsled hibe pri delu. Invalidovo nesposobnost je treba toraj vedno lajšati in kriti od strani države, da ga vzdrži pri zaposlenju.

Zato je treba, da ga za vojno hibo vedno na svoje stroške zdravi, tudi ako je izpostavljen vsled dela večkratnemu poslabšanju ali obolenju.

Kakor posnemamo iz nekega odloka ministrstva za socialno politiko v Beogradu tolmačimo, da se država temu zdravljenju ne odreka, pač pa se izraža dotični odlok nedoločno in govori samo o boleznih povzročenih ali poslabšanih v vojni službi. Ne govori pa nič o poznejših posledicah vsled trajnih hib, o katerih bi se moral odlok določno izraziti.

Sklepamo pa, da se država ne brani zdravljenju, ker odlok pravi le, da invalidi, ki so zavarovani po zakonu o zavarovanju delavcev ne morejo biti izvzeti od podpor po čl. 45tega zakona.

S tem pa se pokaže druga krivica, katero bi lahko trpel invalid. Člani okrožnih uradov za zavarovanje delavcev dobivajo poleg zdrav-

ljenj tudi gotove bolezni, to je vsakdanje svote podpor na roko za druge potrebe in družino. Ker te podpore po invalidskem zakonu niso predvidene, smatramo za popolnoma umestno in pravično, da jih dajejo bolniške blagajne invalidom v vseh slučajih obolenja, tudi pri vojnih hibah. Ako invalidi plačujejo prispevke za zavarovanje, morajo biti tudi zjednačeni z drugimi zavarovanci. Zakaj naj bi imeli ravno invalidi manjše ugodnosti v slučaju bolezni? Ako

bi bile take bolezni pri invalidih mogoče malo bolj pogoste kot pri drugih zavarovancih, se mora iz socialnega stališča tudi za nje nekaj žrtvovati.

Sicer pa itak ne bo veliko takih slučajev. Celo vprašanje je važno in do zdaj še nejasno, zato je treba v njem odločilne rešitve.

Vsi, ki so pri njem zainteresirani naj se zavzamejo zanj, da ga dovedemo na čisto.

*

Poročilo uprave Izvršnega odbora »Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot« v Ljubljani.

1. Došle vloge.

V tekočem poslovnem letu in sicer od 11. marca do 2. marca 1924 je došlo izvršnemu odboru 7220 različnih vlog. Med temi je bilo vlog za podpore 3511, za trafike 1035, za brezobrestno posojilo 124, različne koncesije 118, za brezplačno orodje glasom začasnega invalidskega zakona čl. 14, 130, za redukcijo 125, za sprejem v Invalidski dom 45, za pokojnine 1540, za zdravljenje 260, za službe 162, raznih drugih vlog je bilo 170.

Od teh je bilo povoljno rešenih in sicer: za podpore 2500, za trafike 215, za brezobrestno posojilo 60, koncesije 18, brezplačno orodje 96, za sprejem v Invalidski dom 30, za pokojnine 635, zdravljenje 260, službe 25. Vse ostale vloge so ali nerešene pri invalidskem odseku, oddelka za socialno politiko, kakor tudi nekatere izmed njih pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani glede trafik ali pa so se odklonile iz gotovih vzrokov.

2. Trafike.

Razpisanih trafik v tekočem poslovnem letu je bilo 1206. Za podeljevanje trafik je bila sestavljena pri invalidskem odseku, oddelka za socialno politiko komisija iz sledečih zastopnikov: zastopnik Izvršnega odbora Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani, zastopnik finance, zastopnik nezaščitenih trafikantov, zastopnik monopolske uprave ter zastopnik invalidskega odseka. Nalog te komisije je bil, da preišče v Sloveniji, ki so nezaščiteni po našem invalidskem zakonu, to se pravi, katere imajo osebe, ki nimajo pravice do njih da se ponovno razpišejo v prid vojnim žrtvam. Ta komisija je približno delovala 3 mesece. Uspeh razpisa trafik pa ni bil dovoljen ker so naleteli posamezni invalidi in vdove na različne težkoče. Glavni vzrok je bil glede lokalov, katerih invalidi niso mogli dobiti, ali pa če so jih dobili je bila najemnina zopet tako velika, da bi s skromnimi dohodki, ki jih nosijo danes trafike ne mogli izhajati. Drugi vzrok je bil pomanjkanje kreditov za brezobrestna posojila posebno pri invalidskem odseku. V ta namen je Izvršni odbor, ker je uvidel veliko potrebo dovolil iz svoje blagajne večim invalidom in vdovam brezobrestno posojilo pod pogoji, ki jih predvideva finančni pravilnik naše organizacije. Izvršni odbor v Ljubljani je uvidel, da bode veliko trafik ostalo v rokah trgovcev in gostilničarjev vsled pred navedenih težkoč in je izdal okrožnico na vse podružnice glede sklepanja reverzov s posamezniki, ki bi naj plačevali od svojih mesečnih dohodkov gotove procente v korist podružnicam našega Udruženja. Reverzov za trafike je bilo sklenjenih do danes vseh skupaj 120. Izvršni odbor v Ljubljani je do danes prejel sledeče reverze od podružnic: Šoštanj 5, Celje 45, Guštanj 15, Škofja Loka 7, Ljubljana 2, Maribor 8, nadaljnih 38 reverzov pa podružnice še niso poslale kljub ponovnemu pozivu. Nadalje je posredoval Izvršni odbor tudi pri Mestnem magistratu v Ljubljani za vpostavitve kioskov v svrhu prodaje tobaka. Stopil je v stik z Alomo Company, anončno družbo v Ljubljani, katera postavlja kioske za reklamo. Anončna družba je naši prošnji ugodila in bode nekaj takih kioskov postavila, ako ne bode nasprotoval mestni magistrat, kjer bodo invalidi proti mali najemni imeli svoje male prodajalnice tobaka. Zato se je zavzel zelo resno tudi Invalidski odsek.

3. Koncesije.

Kakor v prejšnjem tako se je tudi v tekočem poslovnem letu izvršni odbor v polni meri posluževal čl. 18 zakona o začasnih pomoči invalidom. S prosilci raznih koncesij v prvi vrsti gostilniških se je sklenilo v tekočem letu 64 dogovorov, s prosilci za gostilniške koncesije

glasom katerih ima izvršni odbor Udruženja vojnih invalidov prejeti letno Din 21.945. Prosilcem, ki so zaščiteni po našem zakonu, to je vojnim žrtvam so se koncesije podeljevale brez pogodb oziroma brez plačevanja teh odstotkov. Dalje se je sklenilo 11 dogovorov in sicer z dvema prosilcema za fijakarsko koncesijo, z 6 prosilci za koncesijo za različna posredovanja, kakor na primer: posredovanje pri prodaji realitet ter z enim prosilcem za knjigotiskarsko koncesijo. Sklenilo se je tudi pogodbo za rusko tiskarno in koncesijo za potovalno pisarno. Po teh dogovorih ima prejeti izvršni odbor 6150 Din. Glasom zgornjih dogovorov je sicer prejel izvršni odbor le znesek, ki je razviden iz bilance, to pa vsled tega, ker imajo plačevati prejemniki koncesij dogovorjene zneske za nazaj in zapadejo toraj šele tekom prihodnjega poslovnega leta.

Dalje se je tekom poslovnega leta sklenilo 6 novih dogovorov s prosilci za kinokoncesije ter podaljšalo 9 dogovorov s prosilci, katerim se je podaljšala že podeljena kinokoncesija. Koliko je prejel izvršni odbor na podlagi kinodogovorov je tudi razvidno iz tiskane bilance.

Do danes je sklenjenih skupaj 74 dogovorov s prosilci za gostilniške koncesije, 11 s prosilci za različne druge koncesije ter 40 dogovorov s kinopodjetniki. Od slednjih jih posluje le okrog 20, ki nam tudi redno plačujejo po dogovoru sklenjene odstotke.

Pri sklepanju dogovorov se je moralo premostiti marsikatero težkočo, pri čemur nam je šel na roke invalidski odsek, posebno pa še oddelak za notranje zadeve, kateremu tem potom izrekamo svojo najtoplejšo zahvalo.

4. Nadpregledne komisije.

V tekočem letu je bilo 36 rednih nadpreglednih komisij, katerim je vedno prisostvoval naš zastopnik. Pri teh komisijah so se invalidom, ki se jim je njihova hiba poslabšala procente povišale v nasprotnem slučaju pa tudi znižale. Komisija za pregled invalidov deluje mesečno po trikrat in sicer glasom začasnega invalidskega zakona čl. 28.

5. Posvetovalne komisije.

Posvetovalne komisije so uradovale pri invalidskem odseku, oddelka za socialno politiko in sicer je bila ta komisija sklicana 8 krat. Na to komisijo je bilo poklicanih 125 invalidov, kateri vsled zadobljenih hib niso mogli vršiti svojega prejšnjega poklica in je posvetovalna komisija jim izbrala novi poklic. Večina izmed teh invalidov je ostala v Ljubljani v Invalidskem domu, ter hodijo v mesto k posameznim mojstrom na učenje, nekateri izmed njih pa so šli tudi na deželo in se tam učijo svoje nove obrti. Tem komisijam je vedno tudi prisostvoval zastopnik Izvršnega odbora.

6. Seje.

Od zadnjega občnega zbora 11. marca 1923 pa do danes se je vršilo 41 rednih sej in pa 13 izrednih sej ter 2 delegatski ankete. Na rednih sejah se je obravnavalo glede podeljevanja podpor, posojil, glede različnih intervencij pri posameznih oblastih, glede okrožnic, katerih je bilo 13 poslanih na posamezne podružnice in sicer glede trafik, sklepanja Reverzov, ter poslovanja podružnic. Na izrednih sejah se je obravnavalo sklicanje anket, izvršitev statistike, ustanovitev novih trafik, v zadevi dr. Goršica. Špecialne invalidske komisije in še v nekaterih drugih važnih organizatoričnih zadevah. — Razpravljalo se je tudi glede spomenic, katerih smo poslali 7 in sicer glede pokojninskega vprašanja, poslana Središnjemu odboru, ministrstvu za socialno politiko in vsem političnim klubom. Druga v zadevi kreditov za invalidski odsek je bila poslana ministru za socialno politiko in

Središnjemu odboru. Tretja, splošno invalidsko vprašanje osobito invalidski zakon, ter zadnje štiri tičoč se glede delovanja Špecialne invalidske komisije, glede nakazovanja pokojnin, glede razpusta ministrstva za socialno politiko, glede pokojninskega oddelka pri deželnem sodišču so bile izročene istotako osebno potom naših zastopnikov vsem političnim klubom, ministru za socialno politiko ter Središnjemu odboru. Obenem so se izvršili tudi protesti glede redukcij invalidov-državnih nameščencev, ter delovanje dr. Goršica v Ljubljani. Na rednih, kakor tudi na izrednih sejah so se določevali zastopniki od Izvršnega odbora, da v važnejših zadevah intervenirajo pri posameznih oblastih glede rešitev prošenj za posameznike, kakor tudi glede splošnega invalidskega vprašanja, ter točnega izvrševanja začasnega invalidskega zakona. Te intervencije so bile skozi celo poslovno leto vedno na dnevnem redu.

Izpremembe v odboru.

Takoj po rednem občnem zboru Izvršnega odbora, ki se je vršil 11. marca 1923 je g. dr. Goršič citiral njemu podrejenega uradnika predsednika tov. Tomca in odbornika tov. Krušiča, to pa vsled resolucije, ki jo je sprejel občni zbor glede odstranitve njega kot šefa socialne politike. Zahteval je, da ali odstopita od odbora ali pa takoj zapustita službo, ker kot funkcionarja te organizacije ne moreta več dalje služiti pod njegovim vodstvom. Tov. Tomc je z ozirom na njegov socialni položaj in na pritisk dr. Goršiča podal odboru še isti dan pismeno ostavko. Tov. Krušič se ni pustil od njega terorizirati in še ostal nadalje kot odbornik izvršnega odbora. Odbor ostavke tov. Tomca ni vzel na znanje, pač pa mu je dovolil vsled nastalih razmer začasni dopust. Vodstvo organizacije je prevzel tov. podpredsednik Štefe. Iz odbora je odstopil dne 30. maja 1923 tov. odbornik Bevc iz razloga, da je dobil popoldansko službo, ter da mu vsled pomanjkanja časa ni več mogoče izvrševati funkcije odbornika izvršnega odbora. Na drugi delegatski anketi je zopet prevzel predsedstvo tov. Tome. Bivši tajnik Ušan je na delegatski anketi odložil mesto tajnika in je bil tov. Vuk izvoljen mesto njega. Ušan je ostal le kot odbornik in je bil na 31. redni seji dne 19. nov. 1923 glasom društvenih pravil čl. 24 izključen iz odbora. Na tej anketi so bili tudi izvoljeni v upravni odbor Lavrič Ciril, sodni oficijal, kot namestnik in v nadzorni odbor pa profesor Peter Modic, namestnik. Dne 23. jan. t. l. je predsednik tovariš Tome na zopetni pritisk socialnega šefa dr. Goršiča moral odstopiti kot predsednik, kar je 39. odborova seja vzela na znanje, vodstvo organizacije pa je zopet prevzel podpredsednik tov. Štefe.

8. Vladne ankete.

Sklicane so bile štiri vladne ankete, katerim je prisostvoval tudi zastopnik izvršnega odbora. Izmed teh so se vršile tri pri pokrajinski upravi v zadevi barak za zadrugarstvo, glede stavbe na Mirju, ki je bila prvotno namenjena za preskusovališče za tuberkulozne invalide in je izvršni odbor v Ljubljani zaprosil ministra, da odstopi to stavbo Udruženju za invalidsko uporabo, ter glede dajatev v invalidske svrhe na podlagi čl. 18 začasnega invalidskega zakona. Ena izmed teh anket in sicer glede sklepanja gostilniških pogodb se je vršila pri Invalidskem odseku. Zadnja anketa je bila sklicana vsled tega, ker so bile posamezne oblasti mnenja, da invalidskim organizacijam ne gre prvenstveno pravo po začasnem invalidskem zakonu čl. 18 in so si tudi ta člen tolmačili v svojo korist. Naš zastopnik, kakor tudi šef invalidskega odseka dr. Mrak ter zastopnika ljubljanske in mariborske oblasti so odločno stali na stališču, da gre invalidom pri podeljevanju koncesij prvenstvo in da to prvenstvo zamore še nadalje izkoriščati invalidsko Udruženje. Rezultat ankete je bil, da se pogodbe pri podeljevanju koncesij sklepajo še naprej.

9. Zadruga.

Izvršni odbor je povzel tudi vse potrebne korake za ustanovitev gospodarske zadruga, ker je uvidel, da država ne nudi dosti pomoči vojnim žrtvam in jih tudi ne namerava v bodoče po našem novem zakonu zadostne pomoči. V ta namen je bila sklicana tudi druga delegatska anketa, ki bi naj dala nekako inicijativo izvršnemu odboru glede ustanovitve zadruga. Sklep delegatske ankete je bil, da se ustanovi

gospodarska zadruga z deleži, katerih bi naj bile vsaj dve tretini v rokah vojnih žrtev. Ob enem se je dal tudi nalog temu odboru, da vse nadaljno izpelje. Odbor je izposloval od pokrajinske uprave barake pred državno obrtno šolo, v katerih je bila nastanjena protezna delavnica. Ker so pa barake zelo defektne in jih je treba temeljito popraviti, je izvršni odbor sestavil proračun za popravilo istih. Zaprošil je tudi za mašinerijo, t. j. motorje, strožne mize in več orodja protezne delavnice, katerega ona rabi. Poslal je vlogo o tej zadevi, kakor tudi glede hiše na Mirju, ki stoji še danes popolnoma prazna in neuporabljena, na pokrajinsko upravo za socialno politiko invalidski odsek, ter interveniral potom svojih zastopnikov, izročil pismene spomenice vsem političnim klubom, Središnjemu odboru ter g. ministru za socialno politiko dr. Dušanu Pelešu, ki je na plenarni seji dne 3. februarja t. l. obljubil, da bo v celoti ugodil naši upravičeni zahtevi. Ustanovitev zadruga napreduje počasi, ker je treba postaviti dober temelj in pripraviti dovolj finančnih sredstev, da bode zamogla uspešno delovati in nuditi koristi njenim članom. Takoj po izvršeni adaptaciji barak in nabavi potrebnih strojev se bode pričelo z obratovanjem. Izvršni odbor je v to svrhu preskrbel potrebne specialiste, ki nam bodo pri vstvarjanju zadruga pomagali. V Beogradu se je ustanovila tudi Kreditna zadruga, katere namen je, da s finančnimi sredstvi pomaga ustanavljati zadruga v celi državi. Izvršni odbor v Ljubljani je podpisal od 4% monopolskega fonda 370 delnic v znesku 37.000 Din. Na zadnjem plenumu so tudi zastopniki vseh organizacij zahtevali od ministra za socialno politiko, da se jim odstopi moderni invalidski zavod v Zemunu, ki ima jako moderno urejene delavnice in bi lahko zaposlilo več tisoč vojnih žrtev. Uspeh zadrug je odvisen od nas samih in od dela celokupne organizacije.

10. Protest Izvršnega odbora proti delovanju Specijalne invalidske komisije v Ljubljani.

Specijalne invalidske komisije so bile sestavljene brez zastopnikov naše organizacije in sicer na temelju vednih pritožb, ki so prihajale na ministrstvo za socialno politiko, da prejemajo osebe, ki niso vojni invalidi oziroma vojne žrtve neupravičeno pokojnino po začasnem invalidskem zakonu. Izvršni odbor v Ljubljani je protestiral proti tej sestavi komisije, ker je uvidel potrebo našega zastopnika, da prisostvuje pri komisiji kot aktivni član. Minister za socialno politiko je zahtevo naše organizacije odklonil. Izvršni odbor v Ljubljani je tudi v tem smislu osebno interveniral po svojih zastopnikih pri ministrstvu ter tudi stavil predloge pri plenarni seji ki se je vršila dne 6. avg. 1923 ter odločno zahteval, da prisostvuje vsaki komisiji zastopnik izvršnega odbora dotične pokrajine. Ta predlog je plenum osvojil in so zastopniki središnjega odbora osebno intervenirali pri ministru za socialno politiko. Minister pa vključ vsem intervencijam in protestom ni ugodil naši zahtevi, trdil je, da potemu ne boča komisije mogle objektivno delovati.

Komisije so začele delovati meseca septembra in to brez naših zastopnikov. Izvršni odbor v Ljubljani je takoj stopil v stik s komisijo, ki je delovala v Ljubljani ter jo zaprosil informacij glede njenega poslovanja. Razgovarjali smo se s člani te komisije, ki so nam vedno trdili, da se jih zelo malo reducira in to samo one, ki faktično niso invalidi. Posledice delovanja komisije so se šele pokazale v zadnjem času, ko so posamezni invalidi dobili odloke, da se jim pokojnina ustavi. Na podlagi došlih pritožb posameznih invalidov, kakor tudi osebnih informacij je izvršni odbor zaznal, da se je veliko število invalidov reduciralo oziroma predlagalo za redukcijo in to težke invalide, med njimi tudi 80 in 100%. Takoj, ko je izvršni odbor zbral vse podatke v krivicah, ki jih je storiła Specijalna invalidska komisija, je sestavil ostro protestno spomenico, ter jo potom naših delegatov izročil vsem političnim klubom, Središnjemu odboru, kakor tudi ministru za socialno politiko in mu tudi ob enem osebno pojasnil delovanje te komisije, o krivicah, ki se delajo invalidom in mu to tudi dokumentarično dokazali. (Glej »Vojni Invalid« št. 2 in 3, kako se reducira.) Naši zastopniki so stavili to vprašanje tudi na plenarni seji, ki se je vršila 3., 4. in 5. februarja t. l. Središnji odbor je podvzel že poprej in sicer na podlagi pritožb vse ko-

rake v zaščito invalidov ter za časa avdijence Njeg. Veličanstvu Kralju pojasnil delovanje Specijalne komisije.

Na vse pritožbe, ki so prišle iz vseh pokrajin, posebno pa iz Slovenije, Dalmacije in Bosne je bil sklep plenuma, da naša organizacija ne prizna odlokov Specijalnih komisij, ter zahtevala, da te komisije takoj minister razpusti. Sklenilo se je tudi, da invalidi, ki prejmejo odlok redukcije še ostanejo nadalje naši člani. Radi delovanja komisij bodo tudi v najkrajšem času stavili narodni poslanci interpelacije na g. ministra in to na podlagi konkretnih dokazov, ki jih je potom spomenice izročil Izvršni odbor v Ljubljani.

Iz tega je razvidno, da današnja vlada hoče se iznebiti tudi invalidov potom redukcije in na ta način kratkim potom rešiti invalidsko vprašanje. Naloga bodočega odbora bode, da z vsemi sredstvi nastopi proti tej nečuveni krivici.

11. Redukcija invalidov in drž. nameščencev.

Redukcija, ki se je danes razširila po naši državi, kakor kuga, razsaja posebno v vrstah vojnih žrtev. Ko je bil sprejet novi uradniški zakon, ki predvideva redukcijo državnih nameščencev, katera se je tudi s 1. januarjem 1924 izvršila, so bili najbolj prizadeti invalidi. Kljub temu, da imajo invalidi po začasnem invalidskem zakonu čl. 16, ki je danes še v veljavi, so bili prvi reducirani. Proti tej kršitvi zakona je nastopil Izvršni odbor z vsemi dovoljenimi sredstvi. Izdal je posebno izdajo »Vojnega Invalida«, ter s tem zainteresiral javnost na nečuveni krivici, ki se je zgodila invalidom. Izvršni odbor je tudi izdelal protestno spomenico ter določil deputacijo, ki je šla osebno protestirati g. ministru za socialno politiko. Deputacija je zainteresirala tudi vse politične klube, kakor tudi komisijo za prevajanje uradnikov; teu odločno zahtevala, da se invalidov-državnih nameščencev ne reducira. Uspeh vseh teh protestov je bil, da je bilo 12 invalidov prevedenih po novi službeni pragmatiki, nekaj je bilo sprejetih kot dnevničarji in drugi so ostali še na cesti. Izvršni odbor v Ljubljani se je zavedal svoje dolžnosti ter ni preneha z nadaljevanjem akcije glede te redukcije. Stal je v stalnem stiku s središnjim odborom in odločno zahteval od njega, da se zavzame za reduciranje. Zastopniki središnjega odbora so za časa avdijence pri Njeg. Vel. Kralju izročili naše pismene pritožbe glede izvršene redukcije invalidov-državnih nameščencev. Nje Vel. Kralj je zahteval imena vseh reduciranih invalidov. V ta namen smo poslali tudi pri zadnji okrožnici zahtevo, da naj nam pošljejo vse podružnice imena reduciranih invalidov-državnih nameščencev, da jih zamoremo poslati Središnjemu odboru, kateri bo celokupni seznam izročil na zahtevo Kralja kabinetni pisarni. Zastopniki Izvršnega odbora so tudi osebno protestirali pri g. ministru za socialno politiko, da se invalide, ki so bili poprej definitivni sprejema sedaj kot dnevničarje ter se jim na ta način prepreči vsako nadaljno napredovanje, kakor tudi pravico do pokojnine, ter so na milost in nemilost izročeni posameznim šefom, ki jih vsak moment lahko postavijo na cesto.

12. Organizacije.

V tekočem letu so se ustanovile na novo podružnice Stari trg pri Ložu, Velike Lašče, Št. Jernej in pa Kranjska gora, ki je vsled nezanimanja članov morala pred kratkim likvidirati, ter so se člani iste pridružili podružnici Jesenice. Podružnična izredna občna zbornica bila v Kranju in Šmarju pri Jelšah. Invalidski shodi so se vršili v Trbovljah, v Celju in Mariboru. Izvršili sta se tudi dve reviziji pri podružnici Ljubljana in podružnici v Mariboru. Rezultat revizije podružnice v Mariboru je bil, da sta bila vsled nepravilnega delovanja izključena iz organizacije bivši tajnik Josip Kavčič, ter član nadzornega odbora Konrad Breznik. Invalidskim shodom je vedno prisostvoval naš zastopnik. Redne podružnične občne zbornice so do danes obdržale po večini vse podružnice razen dveh, ki sta pismeno zaprosile Izvršni odbor, da jima dovoli vršitev istega po rednem občnem zboru Izvršnega odbora, to pa vsled krajevnih razmer in slabega vremena. Večim občnim zborom podružnic v kolikor so dopuščale razmere, so prisostvovali zastopniki Izvršnega odbora, ki so ob enem tudi dali poročilo o delovanju naše organizacije.

13. Statistika.

Po sklepu kongresa v Brodu z dne 15. jan. 1923 se je imela v smislu enotnih pravil U. V. I. kraljevine SHS izvesti reorganizacija Udruženja.

V to svrhu je Izvršni odbor v Ljubljani izdal vsa potrebna navodila svojim podružnicam s priobčenimi okrožnicami. Posebno je opozoril podružnice na popis članstva. Reorganizacija je izvzemaši popisa članov izvršena. Za ostopek popisa je izdal Izvršni odbor posebno okrožnico opr. št. 1264 z dne 13. maja 1923 in pojasnil tudi delegatom na delegatski anketi z dne 13. maja 1923 opr. št. 1144. Napravil in izdal je na svoje stroške vse potrebne tiskovine. Popis se je imel izvršiti najkasneje do konca leta 1923.

Podružnice so predložile komaj polovico popisnic njihovega članstva po prejšnji statistiki. Predloženih je sedaj preko 8000 popisnic, od teh je okoli 2000 nepravilno in nepopoljno izpopolnjenih. Te bo izvršni odbor moral vrniti podružnicam, da jih pravilno izpolnijo.

Po pravilih morajo biti članske knjižice opremljene s slikami. Izvršni odbor je v svrhu tega izdal podružnicam okrožnico opr. št. 2869 z dne 24. julija 1923, s katero je zahteval slike. Podružnice, kakor tudi članstvo se ni odzvalo temu v celoti. Predloženo je do sedaj 3500 slik, komaj tretjina.

Za pravilno izpolnjene popisnice so članske knjižice že izgotovljene. Izvršni odbor jih bo takoj po podpisu Središnjega odbora onim članom in članicam, ki so predložili slike, izročil.

Po sklepu plenuma z dne 3. februarja 1924 s 1. julija t. l. uničijo vse stare članske knjižice in izkaznice. S knjižico dobi vsak invalid Uverenje za 3kratno polovično vožnjo osebnega vlaka III. razred. Kdor bo hotel uživati gotove ugodnosti po invalidskem začasnem zakonu in od Udruženja od 1. julija t. l. dalje bo moral imeti brezpogojno člansko knjižico, ki jo predpisujejo sedanja pravila.

V interesu članstva je, kakor tudi Udruženja, da se čimpreje predlože izvršnemu odboru vse popisnice in slike, da mu bo mogoče izdati vse nove knjižice do preklica starih izkaznic.

Vseh podružnic izvršnega teritorija je 52 z približno 12.000 člani.

14. Vladna revizija blagajne Izvršnega odbora.

Dne 12. nov. 1923 se je zglasil g. Franc Lenaršič, računski svetnik pri oddelku za kmetijstvo, ter se izkazal z dekretom oddelka za socialno politiko dne 12. nov. 1923 opr. št. Pr. 1193/23, s katerim se mu naroča revizija računov I. O. Dekret je bil podpisan od dr. Goršiča. Ker pa v smislu naših društvenih pravil nima pravice izvršiti revizije šef socialne politike brez dovoljenja ministra za socialno politiko, zato je izvršni odbor potom protestnega zapisnika pač dovolil to revizijo ter zajedno obvestil Središnji odbor v Beogradu. Središnji odbor je brzojavno prepovedal revizijo poslano od dr. Goršiča. Minister za socialno politiko je zahteval od šefa socialne politike vzrok zakaj hoče izvršiti revizijo. Pokrajinska uprava, oddelek za socialno politiko je poslal ministru za socialno politiko obtožbo, ki se glasi, kakor je razvidno iz priloženega akta št. 124042 od 27. nov. 1923. Na podlagi te obtožbe je šele dovolil minister revizijo Izvršnega odbora v Ljubljani. Ker je pa poteklo že približno dva meseca odkar je minister obvestil šefa socialne politike, kakor tudi Izvršni odbor v Ljubljani o reviziji in se ta ni izvršila je Izvršni odbor pismeno, kakor tudi ustmeno potom svojih zastopnikov zahteval takojšnjo revizijo. Dne 9. jan. t. l. se je zglasil zopet g. rač. svetnik Lenaršič z ministrskim dekretom, ter je po preteku 3 dneh izvršil pregled vseh računov Izvršnega odbora. Našel je vse v najlepšem redu ter se jako pohvalno izrazil o delovanju Izvršnega odbora. Takoj na to in sicer 16. jan. t. l. pod št. 6801 smo zaprosili za poročilo o izvršeni reviziji, katero nam pa g. dr. Goršič ni hotel poslati. Zaposlili smo tudi na ministrstvo, kakor tudi Središnji odbor, da nam čimpreje vpošlje prepis poročila o reviziji, da zamoremo proti obtožiteljem nastopiti sodnim putem.

Razširjajte in naročajte
»Invalida.«

Račun končne bilance.

Aktiva:		Pasiva:	
	Din		Din
Blagajna	5.180.73	Upniki (dolg sred. odboru)	20.000.—
Vloge:		Saldo (čisto premoženje)	247.557.98
Dobrov. banka	100.462.60		
Ljublj. kred. banka	80.039.13		
Mestn. hran. ljublj.	760.—		
Pošt. ček. urad	6.008.72		
	187.270.45		
Dolg podružnic	23.065.—		
Efekti	2.875.—		
Posojila	43.792.—		
Vrednost inventarja	5.374.80		
	<u>267.557.98</u>		<u>267.557.98</u>

Račun izgube in dobička.

Izdatki:		Dohodki:	
	Din		Din
Prejemki uslužbencev	34.025.—	Prispevki kinopodjetij	214.336.61
Bolniška blagajna	487.80	Gostilniške koncesije	2.230.—
Pisarniški in manip. stroški	29.096.46	Obresti	3.049.91
Potni stroški	56.903.—	Članarina	5.927.55
Razni stroški	3.108.30	Podružnice (razno)	388.25
Podpore	13.824.82	Monopolski fond	121.000.—
»Vojni Invalid«	14.079.50		
Saldo (prebitek)	195.407.44		
	<u>346.932.32</u>		<u>346.932.32</u>

Račun glavnice.

Debet:		Kredit:	
	Din		Din
Računu končne bilance (končno premoženje)	247.557.98	Za račun začetne bilance	52.150.54
	<u>247.557.98</u>	Za saldo računa dobička in izgube	195.407.44
			<u>247.557.98</u>

Upravni odbor:

Stefe Matko, podpredsednik; Vuk Ivo, tajnik; Sernec Mihael, blagajnik.

Odborniki:

Belinc Fr., Krušič Fr., Jerman V., Juvan F., dr. Turk E., Sterle Ivo, Štepic Lud.

Nadzorni odbor:

Osana Mirko, predsednik; Benedik Mirko, odbornik; Plehan Mirko, odbornik.

Naše gibanje.

Objave središnjega odbora.

Po odloku središnjega odbora ima pravico vsak odbor, da naroči liste »Ratni Invalid« iz Beograda za svoje člane po ceni za predplačevalce po 40 Din letno. Prosi se vsi odbori, da javijo administraciji, koliko izvodov lista hočejo za svoje člane.

Vsi predplačevalci se prosijo, da javijo po karti vse nerednosti pri dostavljanju lista, da se takoj popravijo.

Središnji odbor je sklenil na svoji prvi plenarni seji dne 3. februarja t. l., da morajo vsi člani invalidi, vdove in sirote zamenjati svoje stare članske knjižice in invalidske liste z novimi članskimi knjižicami najkasneje do 1. junija 1924. Po tem času se ne bo zamenja več vršila in ne bodo veljale več stare knjižice in invalidski listi. Zato naj pazijo člani, da izvrše pravočasno zamenjo.

Ker so Specijalne invalidske komisije reducirale veliko število invalidov ter tudi nekatere odbornike posameznih odborov, je plenarna seja odločila, da se invalidi, vdove in sirote, katerim je Specijalna komisija ustavila pokojnino, smatrajo še vedno za člane našega Udruženja, dokler ne bo izreklo Specijalne invalidske sodišče končne odločbe glede invalidnosti oziroma zaščitenosti. Po možnosti pa vendar ni treba voliti v odbore reduciranih. V smislu naših pravil se naroča vsem odborom, da sestaviti kaj upanja, ako vidimo kako se je načrt ve-

vijo za to leto takoj neodložljivo svoje obračune dohodkov in izdatkov, po finančnem pravilniku Udruženja, za katere je odrejen rok do 1. februarja. Radi zadržavanja tega pravilnika vsled potrdila po g. ministru za socialno politiko je ta rok že minul. Središnji odbor je na svoji seji dne 12. februarja podaljšal ta rok do 1. aprila t. l. Vsi odbori naj pazijo, da do tega roka pošljejo svoje obračune radi budžeta za 1924 svojim nadrejenim odborom, izvršni odbori pa naj jih do 1. aprila pošljejo središnjemu odboru.

Sprejemanje našega zakona.

Načrt, ki ga je izdelalo ministrstvo za socialno politiko, po zaslišanju delegatov središnjega odbora in nekaterih strokovnjakov, je bil že pretekli mesec predložen ministrskemu svetu. Ker pa se niso z njim popolnoma skladali vsi ministri posebno pa finančni minister glede kreditov, se je načrt vrnil komiteju, da ga predela.

Zadnje vesti pa trdijo, da je ministrski svet sedaj potrdil že skoro vse člene načrta invalidskega zakona. Upati je toraj, da bo prišel zakon v kratkem pred parlament. Ako se bodo poslanci in stranke strinjali z načrtom in bo vlada dobila večino, bo zakon v bližnji bodočnosti sprejet. Vprašanje pa je kako bo izgledal, ker je že tolikokrat predelan. Ali moremo imeti kaj upanja, ako vidimo kako se je načrt ve-

dno od raznih strani zavračal in so se smatrale naše zahteve vedno za preobtežilne? Poglejmo samo sedanje ravnanje z vojnimi žrtvami, kako se jih neopravičeno decimira s specijalnimi komisijami. Iz tega se jasno vidi kako se jim misli pomagati. O načrtu samem se zelo molči. Nočejo nam izdati njegovih tajnosti, da se ne bi pričeli prekmalu boriti.

Toda načrt mora priti pred javnost, pred poslance naroda v skupščini, ki so dolžni zastopati njegove potrebe in koristi. Ob tej priliki pa bomo tudi mi govorili in pokazala se bode zopet organizirana moč. Izgleda, da smo zopet pred borbo za zakon.

Opomba izvršnega odbora. Članske knjižice s fotografijami so gotove in jih te dni podpišeta še tajnik in predsednik središnjega odbora. Potem pa se bodo takoj začele razpošiljati po podružnicah. V prihodnji številki bomo že objavili, kdaj naj prično člani hoditi k podružnicam po članske knjižice. Do predpisane roka 1. junija bodo imeli lahko vsi v rokah nove knjižice.

Veselico priredi v prid vojnim žrtvam podružnica v Ptujtu dne 2. marca t. l. v Narodnem domu. Vse tovariše in tovarišice iz okoliša Ptujta prosimo, da agitirajo za dobro udeležbo.

Naši grobovi.

† *Vukšinič Josip.* Bela žena neizprosna smrt neutrudno izvršuje svoje delo. Zopet je zahtevala svojo žrtev izmed naših vrst; ugrabila nam je našega tovariša invalida Vukšiniča Josipa v najlepši moški dobi, starega šele 37 let. Pokojni naš tovariš Vukšinič je preminul dne 3. februarja t. l. v zdravilišču za invalide na Golniku, kjer se je zdravil, bolehač na pljučni tuberkulozi, kot 80% invalid. Zaman je bilo zdravljenje, izboljšanja zdravja ni pričakal. Dolgega, mučnega bolehanja, katerega je mirno prenašal, ga je rešila smrt. — Pokojni inv. Josip Vukšinič je bil poslovodja gospodarske zveze, podružnice v Celju. Bil je dobrega značaja, poštenjak ter je bil kot tak splošno priljubljen. Bil pa je tudi eden najboljših in najzaneslivejših članov naše organizacije, ter je z njim legel v grob vrl tovariš in vzorni član. — Naj mu bo ohranjen blag spomin.

Preminul je tovariš Franc Šetina, livarski vajenec v strojnih tovarnah v Ljubljani. Po daljšem bolehanju vsled v vojni zadobljene hibe je podlegel dne 23. februarja 1924 ob pol 13. uri. Pogreb se je vršil iz deželne bolnice dne 15. februarja t. l. ob 14. uri. Bodi lahka zemlja zvestemu tovarišu in članu ljubljanske podružnice.

Prošnja na usmiljena srca. Invalid Ignac Horvat iz Strnišča pri Ptujtu ima 70% delanostnosti in živi z bolno ženo ter 10 letno hčerko v veliki bedi. Prosil je že večkrat za podporo na oblastva, ki se pa ne odzovejo. Prosi, da bi se ga kdo usmilil ter podaril njegovi hčerki stare čevlje, da bo mogla hoditi v šolo. Ali pa bi kdo priporočil prosilca kakemu dobrovtorcu.

Poročila iz občnih zborov so morala radi pomanjkanja prostora v tej številki izostati. Ravnotako tudi nekateri večji dopisi. Objavljeni bodo v prihodnji številki.

Listnica uredništva.

Za to številko smo morali odložiti več dopisov in poročil občnih zborov, ker ni bilo prostora. Pride pa prihodnjič.

Razgled po svetu in domovini.

V Narodni skupščini je bil 25. t. m. burni vihar, med poslanci namreč. Šlo je za brezplačne cigarete, ki se dajejo za »reprezentacijo«. Stane pa to, kakor se je dognalo, na mesec 39.987 Din. Lepo gospodarijo z denarjem, za invalide pa nimajo nikdar ničesar, dasi pobirajo visok invalidski davek. — Po viharju so izvolili drugega predsednika skupščine, radikalnega kandidata Miljutina Dragovića.

Novo volitve v Franciji se bodo vršile, kakor je naznanil ministrski predsednik Poincaré, v mesecu maju.

Odgovorni urednik: Franc Belinc.
Tisk tiskarne Makso Hrovatin, Ljubljana.